

Magyar költőnő bécsi bemutatkozása

Adni szeretnék a költészetemmel, megosztani az olvasóval, a hallgatóval mindazt, ami a legbensőmből jön elő, s amiből azután versek formálódnak – fogalmazza meg Kalányos Mónika, mit is szeretne elérni a verseléssel. Írnia kell, belső kényszere, szükséglete, életeleme ez. A bécsi Roma Központban beszélgetünk.

Mónika felolvasóestjét versei fordítója, Buda György segíti, ő olvas németül, a szerző magyarul. A rendezvény a Nemzetközi Cigány Kulturális Fesztivál része. Ez a magyar nap: a falakon Járóka János naiv festményei, a zenét is Járókaék szolgáltatják. Sőt, a festőművész szintén a bandával muzsikál, bőgőzik. A hangulat ennek megfelelően jó. A bécsi Roma Központban gyakoriak a rendezvények, bár a központ inkább egyéb célokat szolgál. Nyelvtanfolyamokat rendeznek romáknak, s nemcsak a helyes németet tanítják az idősebbeknek, hanem a saját nyelvet is a fiataloknak, akik ezt a családban már nemigen sajátítják el. Van korrepetálás az iskolai anyagból, tanácsadás munkaügyi kérdésekben és tucatnyi más gyakorlati foglalkozás is. Az irodalmi este azonban viszonylag ritka – mondják a központ vezetői, talán mert kevés a cigány-író.

– *Az én sorsom rendkívüli* – állítja elgondolkodva az est vendége. Tipikus beás cigány családból származik, amely annyiban mégis eltér a közhiedelem szerinti szokványostól, hogy neki egyetlen testvére van. A dél-dunántúli – Tolna megyei – Bogyiszlón töltötte gyermekkorát, családja ma is ott él. Se közel se távol nem volt addig más, aki innen gimnáziumba került – meséli és hozzát teszi: mindent a szüleinek köszönhet, akik megértették, engedték, támogatták. Ott, a tolnai Földvári Mihály Gimnáziumban kezdett festeni, 16 évesen. Akkor úgy érezte, ez az élete, ezt akarja, semmi más. Érettségi után jelentkezett a Képzőművészeti Főiskolára, állhatatosan, egyszer, kétszer, sokszor – s eközben jött rá, kevés, hogy szeret festeni, hogy ügyesen rajzol, ennél már a bekezdéshez is képzetebbeknek kell lenni. A szekszárdi Művészetek Háza igazgatója, Bakó Péter grafikus-

festőművész, és Fusz György grafikus-szobrászművész vették a szárnyaik alá, csiszolták a képességeit. Ebben az időben már országsszerte rendeztek kiállításokat mindabból, amit alkotott – s 1998-ra, 25 éves korára beérett a szorgalom, végre felvették. Csak-hogy ekkorra ő már a költészet felé fordult, verseket írt. Ma úgy gondolja, talán az is közrejátszhatott érdeklődési köre e fordulatában, hogy húga időközben elvesztette szeme világát, vele már csak szavakban tudott kommunikálni, s ez is az írásra inspirálta.

Folyóiratokban jelentek meg versei. Az első igazi nagy siker éppen Ausztriához fűzi: a klagenfurti Wieser kiadó 1998-ban magyarországi szerzőket és műveket keresett roma költészeti antológiájához, s bár oda inkább már kötetel rendelkező szerzők kerültek be, a szerkesztő négyet is beválasztott a könyvbe Mónika folyóiratokban megjelent versei közül. 2000-ben azután megjelent az első saját kötet – a Lázadó testű hajnalok – három év múlva a Csend pattogó ékei. Mindkettő a Kulturális Örökség Minisztériuma és az Eötvös József Cigány-Magyar Pedagógiai Társaság jóvoltából.

Ösztöndíjak, támogatások segítették az útját. Érdeklődése ismét új útra terelődött: a keleti filozófiákon keresztül jutott el a szanszkrit nyelvhez. 2003-ban Budapesten, a Buddhista Főiskola szanszkrit-páli szakán kezdett tanulni. Nem győzi hangsúlyozni, mennyi mindent kap a vallásfilozófiától, milyen érdekesnek találja saját „visszakanyarodását” a több ezer évvel ezelőtti gyökerekhez.

Ausztria fontos szerepet játszik szakmai életében. Volt már felolvasóestje Grazban, s már megvan a márciusi időpont egy burgenlandi – mattersburgi – és egy salzburgi bemutatkozáshoz. Mindkét városban az Irodalom Háza lesz a helyszín, s egyik alkalom sem kötődik roma rendezvényhez. Buda György már fordítja legújabb verseit. Ha minden jól megy, ezeket a Wieser kiadó most már önálló kötetben jelenteti meg.

Szászi Júlia

Kalányos Mónika versei

Frigy

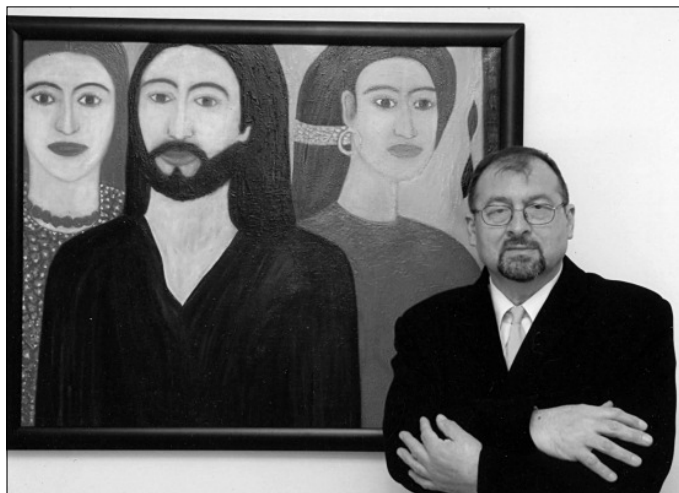
*Gyötrelmes vággyal lobogj felém,
Rohanva kedves, rohanva, rohanva.
Mint ki föld alól jött,
Hogy álmomat fölrázza,
És vergődve lázban
Rám kiáltsa: Darabokra rongyol
Kívánatos arcod titka*

*És fonja takaróját lebontott
Hajamból, míg sorsomra tanít
Sorsomból kibont, meséli,
Ez véd meg, e nyitott
Kalitka. Kuporodj alá. Itt
Vesd meg ágyadat és feszítsd
Magad köré hálomat*

*Az éjben- madarak szabad
Tánca az égen tiéd s enyém lesz,
Csak légy te is ébren, hogy néma
Jelét kicsinyke istenarcodnak
Nehogy eltörje, szemedből
Ki ne törölje bennem
Egy hirtelen pillanat.*

Kalányos Mónika és Buda György a felolvasáson

Járóka János Futuro című képe előtt

Mementó

*Ködben tanított
járni e földön
engem
a hajnali derengés.
Bíborba burkolt,
Fény közeli
teste
oly könnyen feledtette,
hogy melegért könyörög
az ördög is
e tél ette,
világtalan kertben*

Március

*Kerted földjének
adnám a testem,
mikor csillagokat sírnak
benned az éjszakák.*

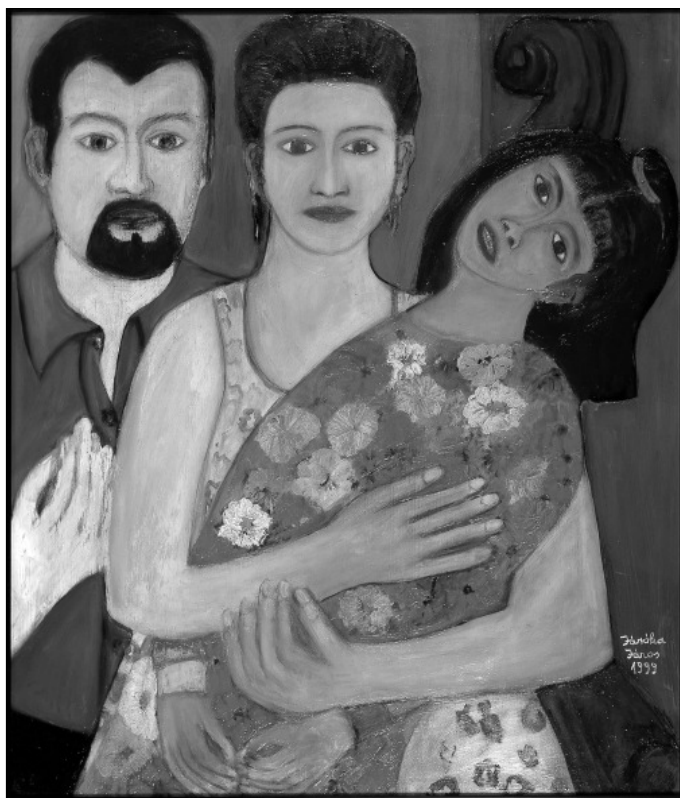
*Lennék én
a lehulló könnycsepp
fényéből, véréből
teremtett virág.*

*Szívedbe égett
párosult magány,
mikor csillagokat sírnak
Benned az éjszakák.*

Látomás

*Arcod
Finom karcolata,
Mint barlangok
Falára égetett
Rajza
Túlvilági lángok
Visszavert fényének, remegő
Fényével éjemben
Megjelent
Ősrégi koroknak lobogó
Hitével szívemre kövesedett
Hasonlíthatatlan
Szépségben*

Család

Marokkó

